

A fák története

Földünk északi féltekéjén a 47. szélességi fok körül a négy évszak sokféle szint, hangulatot és változatosságot ad nekünk. Minden élőlény reagál a hőmérsékleti és az időjárási változásokra. A fák, a növények a legszembetűnőbben változnak át, és velük színesedik vagy fakul a táj.

Télen csontvázvá kopaszodott ágakkal merednek az ég felé a fák, várva várják, s a szürkéségből, a fekete-fehér színekből kimelegszik a tavasz. Zúg-zsong az erdő, halványzöld levelek és pompás virágok színe és friss illata erősödik napról napra, amíg haragoszöld, aztán sárga színek hatalmasodnak el. A sárga színek egyre szaporodnak, vörös és lila is keveredik a táj színei közé. Aztán a hideg szelek-esők és a dér lekopaszítják a fákat, és minden kezdődik előlről.

Ez az évről évre kis eltéréssel ismétlődő eseménysor a fák életében nem volt mindig így. A föld különböző tájain is más történések ismétlődtek.

Az őskortól napjainkig nagyon sok minden történt a fákkal. Fontos tudni, mit is köszönhetünk nekik, mit is várhatunk tőlük.

A fáknak, ha volna történelemkönyvük, biztos a legnagyobb könyv volna a világon.

A Devon-kor határán települtek a tengerekből a szárazföldre a növények, 400 millió évvel ezelőtt. Innen kezdődik a fák történelme. Megerősödik a vízi életmódhoz szokott növények gyökérzete és szára. Az első magvas páfrányok után megjelennek az ősfenyők, a nyitvatermők első fatermetű példányai.

A Karbon időszakban magasodnak, erősödnek a fák és meghódítják a szárazföldet. Ember soha nem látta őserdők árának szét a kedvező trópusi klíma hatására. Az ősidők Karbon erdő-óceánjainak köszönhetjük a hatalmas széntelegek kialakulását. Ez a talán többé nem lesz növénygazdagság a mainál oxigénben 10-szer dúsabb légréteget eredményezte. Ezek az erdők több „emeleten”, mint ma Brazília őserdői, de sokkal nagyobb területeken ontották az életet „gázt” megteremtve az életlehetőséget a magasabb rendű élőlényeknek. Fokozatosan egyre szárazabb lesz a föld klímája, és az őstülevelűek hódítanak egyre nagyobb területeket a Perm időszakban.

A Triász időszakban a földtörténeti

középkor kezdetén a klíma továbbra is száraz és egyre kedvezőtlenebb lesz. Megjelennek a páfrányfenyők, szárazföldek vándorolnak és ütköznek össze, hegységek alakulnak ki, új és új tengerek nyílnak meg.

A Jura időszak kedvezőbb, kiegyenlítettebb klímájú fejezet volt, új sokszínű erdők növekedtek fel. Ezután egy szélsőséges időszak következik, a Kréta.

A lombos fák, a zárvatermők a nyitvatermőkkel szemben ettől az időtől kezdték meg nagy hódításukat. A földtörténeti középkor végére a lombos fák fantasztikus alkalmazkodóképességükkel minden zugot meghódítanak a földünkön. Sok hódító között, sok különleges fa mutatta meg a legkülönlegesebb alkalmazkodóképességét. A legek legje talán a mangrovék példányai. A tengerparton éltek és ma is élnek, a tengeri iszapba fúrták be magukat. Dagálykor újra és újra tengervíz alá kerülnek, és vízi növények lesznek, mert a tengervízből táplálkoznak. Az időnkénti kényszerhelyzetben, ahogy a tengerár változik, változtatják életmódjukat, lesznek egyszer szárazföldi, aztán vízi növények.

Az újkorban, az Eocén kezdetén a zárvatermők új és megint új fajtái és változatai jelennek meg. A klíma igen szélsőséges, a nagy változást és megpróbáltatást az ismétlődő jégkorszakok is jelentik. Megjelennek a Juharok, Tölgyek, Fűzek, Égerek. Kialakul a föld maihoz hasonló arculata.

– Friss nagy felfedezésről hallottam, Argentínában egy új óriás növényevő Dinoszaurusz csontvázat találták meg. A méteres csigolyacsontja és a többi csont méretei alapján súlyát 100 tonnára becsülik. Ekkora hatalmas testet és a többi óriás növényevőt egy rendkívül buja sűrű és megújuló, sarjadzó vegetáció tudott csak eltartani. Micsoda erdők lehettek és micsoda növényzet!

500 ezer évvel ezelőtt megkezdte az őszember tevékenységét, megismeri a tüzet, és birtokba veszi az erdőket. A hódítás kora, amikor a fák meghódítják a földet, véget ért. Megkezdődött a hódoltság, a fák sokféle felhasználásának kora. Ebben az új, az előző milliós időszakhoz képest rövid időszakban is két fő történeti szakasz különíthető el. A vad felhasználás kora előbb, majd pedig telepítések, az erdőgazdálkodás ko-

ra. Az első Mezopotámiában épült cölöpházak után a művészi szintre emelkedett mesterek és kézművesek kedvelt anyaga lett a fa. Következnek olyan korok és kultúrák, amikor a fa felhasználása a legmagasabb művészi szintet éri el. A fa a felhasznált anyagok között olyan előkelő, megbecsült helyet foglal el, hogy arannyal, drágakővel díszítve jelenik meg. Díszes szék, szekrény készül belőle vagy palotákat, templomokat ékesít.

Amikor a fa értékeiről esik szó, külön kell választani az élő fa esztétikai értékeit és az egészséges környezeti hatását.

A feldolgozott és a feldolgozásra kerülő fa sok hasznáról külön kell beszélni. Ezen értékekre kivétel nélkül szükségünk van.

Az új évezred hajnalán vajon lesz-e lényeges pozitív változás a fák életében? Remélem, igen. Talán nem haszontalan áttekinteni ezt az évmilliók történetét, újraértékelni a fákat, mert a fafeldolgozás reneszánsza erősödik, és az oxigén termelésére is nagy szükség van.

Bezzegh Péter

Erdészbál Visegrád

2001. január 27. 18⁰⁰

Jelentkezés:

Kissné Szabó Gabriellánál
vagy

Kertész Józsefnél

Tel.: 26/398-133

Fax: 26/398-229

Várható költség

(belépő, vacsora): 3000 Ft

Szállás:

3500– igény szerint.